

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
«УКРАЇНСЬКА МОВА
(ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

підготовки бакалавра

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності 051 Економіка

освітньо-професійної програми Економіка та безпека бізнесу

Силабус нормативного освітнього компонента **УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)** підготовки бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, за освітньо-професійною програмою Економіка та безпека бізнесу.

Розробник: Локайчук С. М., доцент кафедри історії та культури української мови, кандидат філологічних наук, доцент.

Погоджено

гарант ОПП:

Ігор ЧУЛПА

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри історії та культури української мови, протокол № 1 від 30.08. 2024 р.

Завідувач кафедри:

проф. Богдан С. К.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативний
Кількість годин / кредитів 90 / 3	051 Економіка	Рік навчання: 1-й
ІНДЗ: немає	Економіка та безпека бізнесу	Семестр: 1-й
	Перший (Бакалаврський)	Практичні: 42 год.
		Самостійна робота: 42 год.
		Консультації: 6 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська
Сторінка курсу в MOODLE		https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=536

II. Інформація про викладача

ПІБ – Локайчук Світлана Михайлівна.

Науковий ступінь – кандидат філологічних наук.

Вчене звання – доцент.

Посада – доцент кафедри історії та культури української мови.

Контактна інформація викладача:

телефон: 0677465467

Електронна пошта: lokaychuk.svitlana@vnu.edu.ua

Консультації: понеділок, 15.00–17.00, каб. 304, корпус Н.

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

ОК «Українська мова (за професійним спрямуванням)» передбачає формування навичок грамотної професійної комунікації бакалаврів з економіки, студіювання особливостей фахової мови, виховання мовної особистості, яка вміє в повному обсязі використовувати набуті знання, уміння й навички для оптимальної мовної поведінки у професійній сфері. Освітній компонент узгоджується із завданням сучасної вищої школи – готувати фахівців нової генерації: професійно кваліфікованих і мовно компетентних, які б досконало володіли українською літературною мовою в повсякденно-професійній, офіційно-документальній сфері й набули навичок комунікативно вмотивованого використання засобів мови, опанували мову конкретної спеціальності, фаху.

2. Пререквізити та постреквізити освітнього компонента.

Пререквізити. ОК доповнює супутні освітні компоненти Іноземна мова (за професійним спрямуванням), Фізичне виховання, Культура та етика ведення бізнесу.

Постреквізити: ОК Україна в європейському історичному та культурному контекстах, Правові основи громадянського суспільства,

Мета і завдання освітнього компонента.

Мета – формування у майбутніх фахівців спеціальності 051 Економіка, за ОП Економіка та безпека бізнесу професійно зорієнтованих умінь і навичок досконалого володіння державною українською літературною мовою у фаховій сфері.

Основні **завдання** вивчення освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)»: сформувати стійкі навички практичного володіння й використання державної мови в усній та письмовій формі з урахуванням професійної специфіки; удосконалювати навички самоконтролю за дотриманням мовних норм під час спілкування; розвивати вміння і навички оптимальної мовної поведінки у фаховій сфері та прийоми запобігання ризикам комунікації; підвищити риторичну культуру майбутнього фахівця; формувати уміння ефективно презентувати результати свого дослідження, послуговуючись, за потреби, онлайн-інструментами; розвивати вміння оперувати фаховою термінологією; здійснювати редагування текстів наукового та офіційно-ділового стилів.

3. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань, виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН 19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПРН 20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

5. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Прак-тичні	Самост. робота	Консультації	Контроль/Бали
Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові ознаки мови професійного спілкування					
Тема 1. Державна українська літературна мова у фаховій сфері. Мовне законодавство і мовна політика.	6	4	2	–	ДС / 5
Тема 2. Стильові особливості сучасної української літературної мови фахового спрямування. Мовні норми.	11	4	6	1	ТР, Т / 10
Тема 3. Мова фахівців із економіки як особливий функційний різновид української літературної мови.	7	2	4	1	Р / 5
Разом за модулем 1	24	10	12	2	20
Змістовий модуль 2. Мовно-комунікативні компетенції фахівців із економіки					
Тема 4. Комунікативні ознаки культури мовлення. Мовленнєвий етикет бакалаврів зі спеціалізації «Економіка та безпека бізнесу»	4	2	2	–	ДС, Т / 5
Тема 5. Риторика і мистецтво презентації в професійній діяльності фахівців із економіки. Засоби логіко-емоційної виразності публічного виступу	15	8	6	1	ДС, ТР / 20
Тема 6. Вербальні та невербальні засоби ефективного усного спілкування на професійному, науковому і соціальному рівнях	4	2	2	–	ІРС, РМГ / 5
Тема 7. Культура писемного мовлення у фаховій комунікації. Мовні кліше офіційно-ділового стилю у професійній документації	17	8	8	1	РЗ, ТР / 20
Разом за змістовим модулем 2	40	20	18	2	50
Змістовий модуль 3. Культура наукової мови як інструмент успішної професійної діяльності					
Тема 8. Науковий стиль і його засоби у фаховому мовленні. Види наукових текстів.	12	6	6	–	ІРС / 15
Тема 9. Українська термінологія у професійному спілкуванні. Термінологічні словники з економіки та бізнесу	5	2	2	1	РЗ, ТР / 5
Тема 10. Редагування наукових текстів професійного спрямування. Типові мовні конструкції наукового	9	4	4	1	ТР / 10

стилю.					
Разом за змістовим модулем 3	26	12	12	2	30
Усього годин та балів	90	42	42	6	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ – розв’язування задач, ІРС – індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору.

6. Самостійна робота

Самостійна робота передбачає опрацювання деяких теоретичних питань, зокрема тих, які не були розглянуті під час лекцій, а також студенти виконують завдання до кожної теми практичного заняття, розміщені на платформі Moodle ВНУ імені Лесі Українки: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=3057>

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Чинне мовне законодавство в Україні.	2
2	Український правопис – 2019: основні зміни.	2
3	Орфографічні норми (зміни за Правописом-2019).	2
4	Норми наголошування слів у сучасній українській мові.	2
5	Складні випадки словозміни.	4
6	Види термінологічних словників .	2
7	Мовні засоби переконування. Техніка і тактика аргументування.	2
8	Вербальна і невербальна поведінка під час публічного виступу.	2
9	Засоби активізації уваги слухачів. Сторітелінг.	2
10	Створення презентації наукового дослідження.	4
11	Співбесіда з роботодавцем. Підготовка самопрезентації.	2
12	Мовні особливості документів щодо особового складу. Написання резюме.	2
13	Мовноетикетні формули у службовому листі. Написання рекомендаційного листа.	2
14	Становлення і розвиток наукового стилю.	2
15	Науковий етикет. Наукова дискусія та її правила.	2
16	Вимоги щодо виконання й оформлювання курсової роботи.	2
17	Анотування і реферування наукових текстів.	4
18	Редагування текстів наукового й офіційно-ділового стилів.	2
	Разом	42

*Самостійна робота здобувачів освіти окремо оцінюванню не підлягає. Її результати будуть продемонстровані в ході практичних занять очно або при виконанні завдань до практичних занять, розміщених в електронному курсі на платформі Moodle ВНУ імені Лесі Українки.

IV. Політика оцінювання

Засади поточного та підсумкового оцінювання у ВНУ імені Лесі Українки визначені в таких документах, як «Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024->

[olozhennya pro org anizatsiyu navch. pr otsesu u VNU %D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf](https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/08/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf)) та «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/08/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

Політика викладача щодо студента. Студенти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття відповідно до розкладу. Консультації в позааудиторний час відбуваються щопонеділка (15:00–16.00, корп. Н, каб. 304). Готуватися до практичних занять потрібно за виданням: *Локайчук С.М. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 120 с.*

У разі змішаного або дистанційного навчання завдання до практичних занять розміщено в електронному курсі на платформі Moodle ВНУ імені Лесі Українки, зокрема, *Локайчук С. Українська мова (за професійним спрямуванням)*. URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=3057>

Оцінювання ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою і складається із суми балів за поточний контроль знань (максимум 100 балів). Поточне оцінювання відбувається на кожному практичному занятті (максимальні бали такі: 1 заняття – 1 б., 2 – 4 бали, 3–21 – 5 балів). Оцінювання виконаних завдань, у тому числі творчого характеру, здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання): 0% – завдання не виконано; 40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні; 60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані; 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру; 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Політика щодо академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, відсутність / брак поваги до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до Кодексу академічної доброчесності (<http://surl.li/aagxg>).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Виконання усіх форм робіт, які підлягають оцінюванню, відбувається в строго визначені розкладом терміни. Пропущені з поважних причин теми чи заняття можуть бути відпрацьовані під час консультацій очно або на платформі дистанційного навчання Moodle (URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/>).

Під час вивчення освітнього компонента визнаються результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси / тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають ОК в цілому або його окремим модулям, темам (темі), що визначені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B.%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf)

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового семестрового контролю – залік як результат набраних балів за поточне оцінювання.

Питання для підсумкового контролю

1. Державна українська літературна мова у фаховій сфері.
2. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.
3. Професійна мовнокомунікативна компетенція: професіограма фахівця.
4. Комунікативні ознаки культури мови.
5. Типи мовних норм та фахове мовлення.
6. Словники у професійному мовленні. Типи словників.
7. Парадигма мовнетикетних формул у професійному спілкуванні. Академічний мовний етикет. Етикетні ситуації спілкування викладача і студентів.
8. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.
9. Види і жанри публічного мовлення.
10. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання.
11. Техніка і тактика аргументування Мовні засоби переконування.
12. Комунікативні вимоги до вербальної і невербальної поведінки під час публічного виступу.
13. Прийоми активізації уваги слухачів.
14. Презентація як різновид публічного мовлення. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації.
15. Функції та види бесід. Співбесіда з роботодавцем.
16. Дискусія. Аргументи pro et contra у професійній дискусії.
17. Ділові перемовини, Мовні формули конфронтаційного та партнерського типів поведінки під час перемовин.
18. «Мозковий штурм» як евристична форма прийняття колективного рішення.
19. Вимоги до тексту ділових паперів. Мовні кліше. Реквізити документів.
20. Документи щодо особового складу.
21. Довідково-інформаційні документи.
22. Етикет службового листування.
23. Наукова комунікація як складник фахової діяльності.
24. Українська термінологія в професійному спілкуванні. Термін та його ознаки.
25. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія обраного фаху.
26. Особливості наукового тексту.
27. Жанри наукових досліджень.
28. План науково-дослідної роботи. Види планів.
29. Реферат як жанр академічного письма. Види рефератів.
30. Анотування наукових текстів. Ключові слова статті.
31. Основні правила бібліографічного опису. Оформлювання покликань.
32. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до структури наукової статті.
33. Основні вимоги до структури, оформлювання та мовних кліше курсової роботи.
34. Рецензія, відгук. Мовні формули оцінки наукової праці в рецензії.
35. Редагування професійних текстів. Типові мовні конструкції наукового стилю.

VI. Шкала оцінювання знань

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Не зараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література

1. Локайчук С. М. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 120 с.
2. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. Київ : Каравела, 2016. 352 с.
3. Українська мова за професійним спрямуванням: збірник тестових завдань для студентів закладів вищої освіти / С. К. Богдан (відп. ред.), Л. В. Голоюх, І. П. Левчук, С. М. Локайчук та ін. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 176 с.
4. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. 5-те вид., виправ. і доповнен. Київ: Алерта, 2019. 640 с.
5. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ: Центр навч. л-ри, 2019. 284 с.
6. Борг Дж. Мистецтво говорити: таємниці ефективного спілкування. Харків: Фабула, 2021. 304 с.
7. Васенко В., Дубічинський В., Кринець О. Фахова українська мова: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 272 с.
8. Гінзбург М. Д. Українська ділова і фахова мова: практичний посібник на щодень: навч. посіб. Київ, ЦУЛ, 2019. 672 с.
9. Левчук І. П. Основи культури мовлення: особливості, поради, роздуми : навчальний довідник. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 162 с.
10. Локайчук С. Метод сторітелінгу в курсі «Українська мова за професійним спрямуванням». *Пріоритетні напрями сучасної лінгводидактики (до 90-ї річниці з дня народження Лариси Павлівни Рожило)*. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. С. 106–108.
11. Локайчук С. Термінологічні питання в публікаціях академіка Агатангела Кримського. *Лінгвостилістичні студії : наук. журнал*, 2017. Вип. 7. С. 91–100.
12. Українська мова для іміджу та кар'єри / І. М. Літвінова, Т. В. Котукова. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 160 с.
13. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.М. Луцак, Н.П.Литвиненко, О.Д. Турган та ін. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: ВСВ «Медицина», 2024. 351 с.
14. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 256 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1p0moU61Yrg4RskpJYTljxkiAa5vrd0mM/view>
15. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Українська мова на щодень, на щомить (для державних службовців) : навч. посіб. Київ : Атіка, 2014. 290 с.

Інтернет-ресурси:

1. Електронні словники СловоСвіт. URL:
http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_vocab_CD.htm
2. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/>
3. Словник. Портал української мови та культури. URL: <http://slovnyk.ua/>
4. Український лінгвістичний портал. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
Словопедія. URL: <http://slovopedia.org.ua/>
5. Український мовно-інформаційний фонд Національної академії наук
України. URL: <http://ulif.mon.gov.ua/about>
6. Український правопис. URL:
<https://drive.google.com/file/d/1p0moU61Yrg4RskpJYTljxkiAa5vrd0mM/view>
7. OnlineCorrector. URL: <https://onlinecorrector.com.ua/uk/>